

Vrienden In Flanders Fields Museum

Driemaandelijks nieuwsbrief

Afzendadres: Documentatiecentrum,
Janseniusstraat 9, B-8900 Ieper
Afgiftekantoor 8900 Ieper 1 - P3A9021

België - Belgique
P.B.
8900 Ieper 1
BC 6308

VIFF *flash*

maart - april - mei 2008

26.1

REDACTIONEEL

Stilte voor de storm. Zo had de titel van het fotoboek en de tentoonstelling "Godenschemering over Ieper. Ieper gezien door de fotografen Léontine, Maurice en Robert Antony" ook kunnen luiden. Een pracht van een boek is het. Veel te zwaar om aan de kerstboom te hangen. Straks nog de foto's "in het echt" gaan bewonderen. Of eerder: begluren. Want het heeft toch wel iets voyeuristisch: de ogen over iedere vierkante centimeter foto laten glijden, op zoek naar een detail. Zag je bijvoorbeeld het hondje dat fier met zijn baasje (?) poseerde bij de paarden die een omgehakte boom gingen trekken? Of het meisje dat – eveneens fier – haar vuist in de linkerzij plantte, de fotograaf imponerend? En hoeden, veel hoeden in die tijd. En bomen, veel bomen rond Ieper. Onder de Donkerpoort al wat sporen van graffiti merkbaar. Hoe zou een "Bière blonde des Flandres" gesmaakt hebben? Ongetwijfeld lekker op de Grote Markt met die voorbijtrekkende paarden want daar waren er dus ook veel van. Met zulke historische platen kun je niet veel anders dan je treurig en zelfs wat kwaad voelen. Omdat "den Duits" zo'n prachtig, stil stadje de verdoemenis inschoot. En omdat het heropgebouwde Ieper nooit meer de vertaling kon zijn van zijn vroegere leven. (P.B.)

<u>Redactie</u>	Patrick Bracke, patrick.bracke@telenet.be
<u>Verantw. uitgever</u>	Gilbert Ossieur, gilbert.ossieur@skynet.be Wieltje 11, 8900 Ieper
<u>Bijdragen</u>	Patrick Bracke, patrick@vriendeninflandersfields.be Freddy Rottey, frottey@yahoo.com Chris Spriet, chris_spriet@hotmail.com
<u>Vorm</u>	B,AD

Auteurs zijn verantwoordelijk voor hun tekst. Voor gehele of gedeeltelijke overname is toestemming van de auteur vereist.

Deadline voor volgende aflevering: 4 mei 2008.

Mail uw bijdrage naar flash@vriendeninflandersfields.be.

Postadres VIFF: Documentatiecentrum
Janseniusstraat 9, B-8900 Ieper
057 / 23 94 50

www.vriendeninflandersfields.be
info@vriendeninflandersfields.be

'Mont Noir Military Cemetery'

© Jef Hoornaert, 2007 – <http://home.scarlet.be/~jozefh>

Oorlogen, straten zonder einde.

Weggedoken in de bossen op de Franse Zwarteberg ligt het kleine Mont Noir Military Cemetery op het grondgebied St. Jans Cappel.

Britse en Franse gesneuvelde soldaten uit de Eerste Wereldoorlog liggen er netjes naast mekaar, vooral gesneuveld eind april 1918. De Zwarteberg werd sinds oktober 1914 door het Britse Calvaleriekorps ingenomen tot aan het einde van de oorlog. Na de inname van de Kemmelberg door de Duitse troepen eind april 1918, stootten deze door naar de Zwarteberg. De 34ste divisie van de Britse Calvalerie, met hoofdkwartier boven op de Zwarteberg, sloeg deze Duitse bestorming af, maar vele soldaten lieten hierbij hun leven met als blijvende herinnering deze kleine militaire begraafplaats.

Maar in 1939 escaleerde de broze Westerse vrede en zware Franse bunkers versterkten de grens Frankrijk-België, deel uitmakend van de Daladierlinie.

De foto toont de oorlogssporen van beide wereldoorlogen: de militaire begraafplaats uit WO I en de bunkerkoepel uit WO II - oorlog brengt geen vrede.

Ter zijde. De 34ste Britse Calvaleriedivisie heeft haar eigen monumentje, wat verstoep langs de grote weg, boven op de Zwarteberg naast de "Auberge du Mont-Noir". Een dame poseert er boven op een sokkel, met de rechterarm de overwinningkroon aanbiedend. De lokale bewoners noemen deze dame "Miss Cavell", naar de Engelse verpleegster die in België een belangrijke schakel was in de ontsnappingsroutes van geallieerde soldaten naar Nederland en Engeland. Ze is door de Duitse militaire overheid terechtgesteld op 12 oktober 1915 en in mei 1919 plechtig herbegraven in de abdij van Westminster.

DE QUOTE

“
 ... Geschiedenis is van iedereen. We zijn er allemaal het product en soms het slachtoffer van. Even terugblikken op een episode zoals de Grote Oorlog zet aan tot bescheidenheid, voorzichtigheid en sereniteit. Een samenleving mag dit niet verwaarlozen. ... ”

Luc Vandeweyer, historicus verbonden aan het Algemeen Rijksarchief Brussel, Knack, 7 november 2007.

Deze fotorubriek staat open voor iedereen met een fotografisch oog. Het onderwerp van de foto dient verband te houden met de Eerste Wereldoorlog of de vredesgedachte. U kan uw foto in digitaal formaat (minimum 300 dpi) sturen naar flash@vriendeninlandersfields.be. Hou er rekening mee dat we de foto in grijswaarden afdrukken.

Tufton Street 54.

Op aanraden van dokter William Halse Rivers (1864-1922), de psychiater die hem in Craiglockhart met veel begrip had begeleid en die een soort father confessor (biechtvader) voor hem was geworden, vatte Siegfried Sassoon eind 1918, begin 1919 het plan op om politieke economie te gaan studeren. Hoewel Cambridge daar ook voor in aanmerking kwam, viel de keuze uiteindelijk op Oxford omdat twee van zijn vrienden, Robert Graves en de jonge Canadese dichter Frank "Toronto" Prewitt daar ook zouden zijn. Het lijkt geen twijfel dat de nabijheid van Garsington Manor, waar Ottoline Morrell voor een bonte bende kunstenaars en andere intellectuelen de gastvrouw was, ook een niet onbelangrijke rol bij die beslissing had gespeeld. Het was trouwens ook de altijd hulpvaardige Ottoline die Siegfried hielp bij het zoeken naar een kamer, zoals hij haar op 4 januari 1919 overigens had gevraagd. De kamer werd echter een luxueuze flat met een zitkamer en twee slaapkamers in Merton Street 14. Bijna de helft van zijn maandelijks inkomen ging op aan de huur. Dit kon echter niet opwegen tegen de aantrekkingskracht van de locatie met een onweerstaanbaar uitzicht op Christ Church Meadow. Van studeren kwam weer niet veel terecht door een druk sociaal leven dat hem in contact bracht met hoogst interessante personen als de auteurs David Herbert Lawrence (1885-1930) en Aldous Huxley (1894-1963), de dichters Robert Nichols (1893-1944) en John Masefield (1878-1967), de filosofen George Santayana (1863-1952) en Bertrand Russell (1892-1970). Deze laatste had hem in 1917 al geholpen met het verwoorden van zijn "Declaration".

Op 11 maart 1919 publiceerde de London Gazette het bericht over zijn demobilisatie: *"Luitenant (waarnemend kapitein) S. L. SASSOON mc doet afstand van zijn waarnemende rang, wordt op 12 maart 1919 op de ontslaglijst geplaatst wegens slechte gezondheid omwille van verwondingen en krijgt de rang van kapitein."* Eind maart 1919 kreeg hij het aanbod om de literaire rubriek "Books of Today and Tomorrow" bij de Daily Herald, een socialistisch georiënteerde krant,

te verzorgen. Siegfried verliet Oxford op 22 maart en ging weer in Weirleigh bij zijn moeder wonen. 2 april hij was zijn eerste werkdag. Het leven in het ouderlijke huis vond hij op den duur deprimerend, niet in het minst door de vele meningsverschillen met zijn moeder: die zag haar zoon ongaarne werken voor een krant met een politieke strekking die niet met haar principes overeenkwam. Het was dan ook telkens met een enorm gevoel van opluchting dat hij op dinsdag en vrijdag naar Paddock Wood fietste om daar de trein naar Londen te nemen. Bij de Herald kwam hij Walter James Turner (1889-1946) weer tegen. Deze Australiër die van 1916 tot 1918 bij de Royal Artillery had gediend en wiens poëzie Siegfried al van in 1917 bewonderde, was de muziekcriticus van de krant. Sassoon had hem voor het eerst persoonlijk ontmoet bij Osbert Sitwell eind 1918. Hun gemeenschappelijke interesse voor poëzie en muziek, samen met Turners innemende persoonlijkheid, zorgde ervoor dat ze snel bevriend waren geraakt. Walter Turner probeerde samen met zijn vrouw Delphine op een karig loon te overleven en was op zoek naar een eigen huis. Het was duidelijk dat hij daar zelf nooit voldoende kapitaal voor bijeen zou krijgen, maar Siegfried stelde voor hem 1300 pond te lenen om Tufton Street 54 aan te kopen. Hij zou daar dan meteen ook zelf zijn intrek kunnen nemen, wat de problemen met zijn moeder zou oplossen.

Ondertussen had Siegfried voor zichzelf in Hugh Street 30 een gemeubelde kamer gehuurd. Het contrast met zijn vorig adres, Nellie Burtons discrete kamers in Half Moon Street, was groot en al snel realiseerde hij zich zijn vergissing. In "Siegfried's Journey" schrijft hij daarover:

Het was begin november [eigenlijk was het 30 oktober] wanneer het kleine in rood ingebonden bundeltje met mijn verzamelde oorlogsgedichten in de boekhandels verscheen. Tegen die tijd had ik al verschillende weken op een gemeubelde kamer dicht bij Victoria Station gewoond. Ik had maar niet kunnen beslissen waar ik heen wou en Pimlico leek me net zo goed als eender waar. Ik had die kamer echter

Hugh Street 30

onvoldoende kritisch bekeken. Naarmate de winter naderde werd het me duidelijk dat de zon er nooit kwam, dat hij muf rook, dat hij smoezelig was en somber... Siegfried was de Turners dus niet alleen voor de aankoop financieel te hulp gekomen (een noot in zijn Diaries vermeldt dat Walter Turner nooit kapitaal of intrest terugbetaalde); hij betaalde ook nog eens huur voor de kamers die hijzelf in het pand betrok. Dat was zo overeengekomen vòòr Siegfried in januari 1920 voor een reeks lezingen naar Amerika vertrok [zie ook de bijdrage over de Poetry Bookshop in VIFF-Flash 23]. Die kamers gaven hem bij zijn terugkeer in augustus een gevoel van "thuiskomen".

De omgeving waar Tufton Street ligt, was ooit een moerassige achterbuurt. In de achttiende, negentiende eeuw waren er kleine arbeiderswoningen en bescheiden winkeltjes te vinden. De woningen verkrotten, werden daarna gesloopt en begin twintigste eeuw trokken de projectontwikkelaars de buurt binnen, gevolgd door de middenklasse. De locatie van nummer 54 was een deel van een vroeger aannemersterrein en het gebouw een typisch voorbeeld van de trend van de tijd om zoveel mogelijk op een zo klein mogelijke oppervlakte onder te brengen. Er was geen tuin en aan drie kanten torenden omliggende gebouwen boven het huis uit. Dit viel des te meer op doordat de woning een stuk

Tufton Street 54

onder het straatniveau lag. Bij een eerste kennismaking had Siegfried die gebreken niet opgemerkt en hij sprak vertederd over een woning die veel weg had van een zeer groot poppenhuis. Zijn kamers lagen op de tweede verdieping en kregen daardoor meer licht binnen dan die er onder. De hele verdieping was van hem. Dit klinkt wel erg ruim maar eigenlijk ging het om twee kleine kamers, elk ongeveer drie en een halve meter bij drie (*my red-and-white cupboard in Westminster*, Diary 1920-1922) piepklein vergeleken met wat hij in Raymond Buildings of in Half Moon Street aan ruimte had, maar onafhankelijk viel niet in vierkante meter uit te drukken, vond hij. Vooraan lag zijn slaapkamer, achteraan de woonkamer annex zitkamer. Tijdens zijn Amerikaanse tournee had Delphine Turner de witte muren met rode strepen opgevrolijkt (*red-and-white cupboard*). De rest vond hij terug zoals hij die verlaten had: een kleine schrijftafel, een kleine sofa, wat planken met boeken erop, een paar stoelen. Kleine vensterdeuren gaven toegang tot een balkonnetje met uitzicht op achteruitjes van werkmanswoningen. Er was een kolenvuur en een kookplaat. Aan de inrichting had hij een paar persoonlijke toetsen toegevoegd: een leeslamp met rode kap en een veelkleurige deken die hij van Ottoline Morrell tijdens zijn legerdienst had gekregen. Hij vond het alleen jammer dat er geen plaats was voor zijn piano, zijn toeverlaat bij nood aan troost en inspiratie. Het instrument kwam dan maar in de woonkamer van Turner op de eerste verdieping terecht.

In het begin voelde Siegfried zich daar alleen maar wrevelig om. Later zou dit echter een belangrijke bron van bitterheid worden en mede een oorzaak van het einde van de vriendschap. Walter en Delphine hadden verder elk een aparte slaapkamer op de bovenste verdieping. Gelijkvloers was er een kleine keuken, een eetkamer en nog een kamertje dat Turner verhuurde aan de dichter Edward Shanks (1892-1953) die er een twee- of drietal keren per week overnachtte.

Was de inrichting van de kamers eerder spartaans, de levensstijl van de bewoner kon bezwaarlijk ascetisch genoemd worden. Dagelijks bereidde de meid van de Turners zijn ontbijt dat hij na het nachtelijke werk pas tegen het midden van de voormiddag gebruikte en ze maakte ook zijn kamers schoon. Van middag- en avondmaal genoot hij in de Reform Club. Zijn dagelijkse wandeling daarheen (zijn *meal-ward walk*) behoorde tot een routine die hij erg zou missen toen hij Tufton Street had verlaten en in de jaren zestig bekende hij in een brief aan een vriendin dat *hij verlangt naar de relatieve rust van de twintiger jaren toen hij van Tufton Street naar de Reform Club kon slenteren en in Green Park met de pelikanen kon praten*.

Tufton Street was zijn eerste echte basis in Londen en daar zou hij het langst verblijven. Aan veel schrijven kwam hij niet toe. De roep van het platteland was zo sterk dat hij in oktober 1920 weer een paard kocht en in 1922 een tweede. In 1923 was ook deze grill voorbij. Weekends bij vrienden en herhaalde reizen naar zijn favoriete bestemmingen Italië, Duitsland en Zuid-Frankrijk vulden een belangrijk deel van de periode tussen 1920 en 1925. In 1924 kreeg hij van Richmond Temple (1893-1958) die toen directeur was van de Savoy Hotel Company, een auto, een Gwynne Eight, wat hem nog meer vrijheid gaf om Engeland te verkennen.

Vanaf eind 1923 nam zijn onrust toe. Op 22 november noteerde hij in zijn dagboek dat *hij zich als een koekoeksjong voelde dat de kneutjes zo snel mogelijk uit hun nest wilde werken*. Terwijl de Turners een tiental weken in Florence verbleven als betalende gasten van de Huxley's, had hij het hele huis voor zich alleen

gehad en hij had naar hartelust piano kunnen spelen. Bij hun terugkeer in december moest hij het echter weer met zijn twee kamertjes stellen; ze leken hem nu nog kleiner. Het werd alleen maar erger wanneer in januari 1924 op een stuk braakliggende grond in de buurt een kermis werd geïnstalleerd en een door stoom gedreven orgel elke avond tot middernacht irritant getoet en walsdeunen produceerde. Concentratie was in die omstandigheden zo goed als onmogelijk. Tegen 1925 vond hij Tufton Street *“een vergiftigd huis”*. En dan was er ook nog Walter Turner zelf. *“Ik kan het niet langer verbergen dat ik Turner niet meer kan uitstaan; alles wat hij zegt, doet en is, irriteert me”*, schreef Siegfried op 24 april 1925. Maar nog ging hij niet weg; eigenlijk vooral uit een vorm van medelijden met Delphine. Grootmoedig gaf hij hen zelfs het geld om een auto te kopen maar dat verhinderde Turner niet om tegen William Nicholson, de schoonvader van Robert Graves, over Siegfried te roddelen. Niet erg verstandig, natuurlijk, want dit moest Siegfried wel ter ore komen en zelfs een lange brief van Delphine waarin deze haar echtgenoot probeerde te verdedigen, kon hem nu niet meer van zijn besluit afbrengen: Tufton Street was een afgelopen zaak.

Eind augustus was hij op huizenjacht, daarbij actief bijgestaan door Nellie Burton en Ottoline Morrell. Achtereenvolgens vielen Mecklenburgh Square 41 (geschikt maar optietijd wegens een reis verstreken), Queen's Gate 39 (te duur) en Lexham Gardens

Queen's Gate 39

(duur en niet aantrekkelijk) door de mand. Tegen eind oktober raakte hij in paniek want het vinden van een nieuwe woonst was nu acuut geworden toen de Turners het huis in Tufton Street in zijn geheel probeerden te verhuren. Op dit moment kwam een vriend, Glen Byam Shaw (1904-1986), acteur en later theaterdirecteur van onder meer het Shakespeare Memorial Theatre in Stratford, met een voorstel: Campden Hill Square 23. Ondanks alles was het verlaten van een plek die een deel van hemzelf was geworden, geen sinecure geweest: op 23 november 1925 schreef hij

FAREWELL TO A ROOM

Room, while I stand outside you in the gloom,
Your tranquil-toned interior, void of me,
Seems part of my own self which I can see...

Light, while I stand outside you in the night,
Shutting the door on what has housed so much,
Nor hand, nor eye, nor intellect could touch, -
Cell, to whose firelit walls I say farewell,
Could I condense five winters in one thought,
Then might I know my unknown self and tell
What our confederate silences have wrought.

Bronnen:

Siegfried's Journey, Siegfried Sassoon, Faber & Faber, 1945.

Diaries 1920-1922, Siegfried Sassoon, Rupert Hart-Davis (ed.), Faber & Faber, 1981.

Diaries 1923-1925, Siegfried Sassoon, Rupert Hart-Davis (ed.), Faber & Faber, 1985.

Siegfried Sassoon, The Journey from the Trenches, Jean Moorcroft Wilson, Duckworth, 2004.

Siegfried Sassoon, a Biography, Max Egremont, Picador, 2005.

Siegfried Sassoon, John Stuart Roberts, Richard Cohen Books, 1999.

Tekst: Freddy Rottey.

Foto's: Patrick Bracke & Freddy Rottey.

FRONTZICHT

Een overzicht van de belangrijkste tentoonstellingen

Tot 30 maart 2008:

"Oorlogsgetuige Henry De Groux"

IFFM

Tot 27 april 2008:

"Betty Herbert, un regard américain sur la Grande Guerre"

Beeldhouwwerken en schilderijen van een Amerikaanse autodidacte.
Historial de la Grande Guerre, Péronne (F). www.historial.org

Van 1 mei tot 7 september 2008:

"Mens Cultuur Oorlog. Multiculturele aspecten van de Eerste Wereldoorlog"

IFFM

Tot 1 juni 2008:

"Godenschemering over leper. leper gezien door de lens van de fotografen Léontine, Maurice en Robert Antony"

Stedelijk Museum, leperleestraat 31, leper. Van 10.00 tot 12.30 en van 14.00 tot 18.00.
Niet op maandag. Gratis toegang met IFFM-ticket (ook geldig met VIFF-ticket)

Tot de herfst 2008:

"Faces of Battle"

Gezichtsverminkten uit W.O. 1: foto- en filmmateriaal, operatietechnieken en de weg naar herstel. National Army Museum, Londen (VK). www.national-army-museum.ac.uk/faces

TERUGBLIK / KORT

22 november 2007: samenkomst van de vernieuwde Raad van Bestuur van de VIFF. Verkiezing van een nieuw Dagelijks Bestuur:

- voorzitter: Gilbert Ossieur
- ondervoorzitter: Ludwich Devliegheer
- penningmeester: Mieke De Neve
- secretaris: Patrick Boone
- communicatieverantwoordelijke: Patrick Bracke.

Wij bedanken hartelijk Chris Spriet (voormalig ondervoorzitter) en Johan Van Duyse (voormalig secretaris) voor hun inzet voor onze vereniging.

De ware verliezer

Bij het uitschrijven van de oorlogshistoriek is de overwinnaar en alleen hij aan zet. Of is dit toch geen rigoureuze wet van Meden en Perzen? Langs de kant van de toenmalige verliezer moet de Volksbund Deutsche Kriegsgräberfürsorge e.v. zo ongeveer de tegenhanger zijn van de recent nog gefêteerde Commonwealth War Graves Commission. Met een foto van een soldatenfamilie aan het werk op de Menense begraafplaats en een editoriaal "Engagement wird fortgesetzt" (engagement wordt voortgezet) zet Stimme&Weg (jan. 2008) uitvoerig de Vladsllose familie Museeuw – André, Gérard (85) en Maria (83) – in de bloemetjes.

Sinds 1957 hebben de Museeuws de sleutel van 'Kriegsgräberstätte Vladsló' 18.262 keer in het slot omgedraaid. De vraag aan André Museeuw of dat imposante aantal hem verbaast, beantwoordt hij met karakteristiek West-Vlaams schouderophalen.

Als Gérard 85 jaar geleden geboren wordt, is het litteken van de Grote Oorlog vijf jaar oud. Toch is het grote sterven voor hem een vertrouwde nabuurschap: 3.233 Duitsers liggen op dat ogenblik hier al onder houten kruisen begraven. Een paar jaar later komt daar het gebeente van nogmaals 22.000 Duitsers bij die, van her en der verspreide begraafplaatsen afkomstig, op Praetbos, Vladsló worden bijeengebracht.

Symbolisch, archetypisch bijna, voor de hier ten grave gelegde doden is Peter Kollwitz. Peter was met moeite 18 toen hij nog in de begindagen tijdens de Esenslag omkwam, hooguit op 5 kilometer van het Praetbos. "Het zijn steevast de ouders, de vrouwen, de moeders," vertrouwt Käthe Kollwitz later aan het papier toe, "die de ware verliezer van zo'n oorlog zijn." Het zelfportret Treurend Ouderpaar ('Trauerndes Elternpaar') haalt tot vandaag nog jaarlijks 50 000 bezoekers naar Vladsló. Pas in 1932 worden beide beelden in aanwezigheid van de kunstnares op een begraafplaats bij Esen opgesteld. 26 jaar later vindt ook het kunstwerk op de begraafplaats waar de Museeuws het met hun beste zorgen omringen, zijn 'laatste rustplaats'. Terecht, want op een van de vlakke granietstenen staat het voor wie het lezen wil: 'Peter Kollwitz, 6. Februar 1896 – 23. Oktober 1914'.

75 jaar geleden onthulde de Volksbund de Käthe Kollwitz-sculptuur; 50 jaar geleden werd de vers gecreëerde Kriegsgräberstätte Vladsló in gebruik genomen. Geen wonder dat eind oktober 2007 de journalistenhorden en de Duitse en Belgische televisie elkaar aan de begraafplaatspoort voor de voeten lopen. Geen wonder ook, stelt Stimme&Weg wat laconiek, dat de familie Museeuw die mediaheisa veel liever aan zich voorbij had zien gaan.

Aan ijverige vraagstaarten vertelt Maria plechtstatig instemmend dat ze, "ja", in haar kinderjaren op haar ongemak was, vlakbij een begraafplaats te wonen. Dat ze "ja, dat ook" onder de indruk was van de contacten met familieleden van de gesneuvelden die langskwamen.

Maar ook Vladsló is sinds de jaren '50 van de vorige eeuw - zoals dat intussen heet - danig veranderd. "Hier heb ik - van op een afstand - zo talloze keren stille tranen zien opwellen," vertrouwt Maria een interviewer toe, en: "Hier kwam een oudere dame ieder jaar zonder fout een bloemenschaal voor een grafsteentje zetten".

Van de Diksmuidse burgemeester Lies Laridon krijgt het zuster-broedertrio een ingelijste foto overhandigd waarop het drietal tegen een achtergrond van papavers, het symbool van Flanders Fields.

"Vóór wij er waren, was er de begraafplaats al. Ze zal er nog zijn als wij verdwenen zullen zijn," merkt André droogjes op. Kennelijk is er voor opvolging gezorgd: overbuur Ruben Jonckheere heeft zich intussen gemeld voor aflossing van de wacht.

Aan het eind van een kille dag, met de sporen van de naderende winter merkbaar aan de avondhemel, draait André Museeuw - geruisloos langzaam, zoals er staat - de sleutel in het slot van de poort en van dit artikel om. (C.S., bij een verslag van Maurice Bonkat en Dorothee Reining)

5 maart 2008: boek- en cd-romvoorstelling "De Grote Oorlog in de Westhoek" (uitgeverij Lannoo)

13 tot 15 maart 2008: colloquium "De Grote Oorlog. Een eeuw Franse oorlogsfictie". Organisatie: IFFM in samenwerking met de universiteiten van Gent en Rijsel.

19 april 2008: geleide wandeling van Merkem naar De Kippe (herdenking de Slag bij De Kippe), literaire avond met de Britse jeugdacteur Michael Morpurgo. (Inschrijven: zie de afzonderlijke uitnodiging.)

26 april 2008: geleide wandeling tussen Loker en Kimmel als herdenking van de Slag om de Kimmelberg, concert "Concert Adieu la vie! Adieu l'amour!". (Inschrijven: zie de afzonderlijke uitnodiging.)

30 april 2008: opening tijdelijke tentoonstelling "Mens, cultuur, oorlog: multiculturele aspecten van de Eerste Wereldoorlog".

5 tot 31 mei 2008: de Zuid-Afrikaanse Wendy Morris werkt vier weken in het IFFM aan een animatiefilm over niet-Europese soldaten van Wereldoorlog I aan de hand van houtskooltekeningen.

8 mei 2008: bekendmaking laureaat derde driejaarlijkse Ieperse vredesprijs.

9 tot 11 mei 2008: toneelvoorstelling "Een mensenleven" met en door leerlingen van Ieperse scholen.

7 juni 2008: 9de Redmondwandeling. (Een uitnodiging zal u tijdig ontvangen.)

De egodocumenten van Käthe Kollwitz zijn de perskritiek ingegaan als “ein Testament der Menschlichkeit” (Aus meinem Leben), als “mokerslagen tegen eelt op het hart” (“Ich will wirken in dieser Zeit”). Kollwitz in Duitsland en Vera Brittain (Letters from a Lost Generation), haar pendant in Engeland, schreven bladzijden die onmogelijk ooit aan diepgang en menselijkheid kunnen inboeten. Samen vormen ze een haast universeel testament humain en een hartenkreet van diegenen voor wie leven lijden werd dat bleef. Het zou zonder meer een weldaad zijn mocht werk van dit gehalte alsnog van de vergetelheid gered kunnen worden.

“De begraafplaats is vlakbij de hoofdweg... de ingang is niets meer dan een gat in de haag die het hele veld omsluit. Hij lag achter prikkeldraad versperd... Wat een aanblik: kruis na kruis na kruis... Op de meeste grafjes stonden bescheiden gele houten kruisen. Uiteindelijk vonden we het graf van onze eigen Peter... We knipten drie roosjes uit een egelantierstruik die in bloei stond en legden ze voorzichtig op de bodem aan de voet van het kruis. Al wat er van hem rest ligt daar in een rijtjesgraf.

We stonden in twijfel waar mijn figuren geplaatst konden worden... Wat we allebei dachten was dat we de figuren vlakbij de ingang zouden plaatsen langsheen de haag... Zo zouden de knielende figuren de hele begraafplaats voor zich uit hebben... Een geluk dat nog geen mens op het idee was gekomen decoratieve figuren op de begraafplaats te zetten, ik zag er niet één. Daardoor is de algemene indruk er een van simpele platanen en eenzaamheid... alles is er rustig stil, alleen hoor je de opgewekte zang van leeuweriken.

We gingen weg van de figuren naar Peters graf, en alles was vol leven en drong in zijn volheid tot ons door. Ik stond voor de vrouw, zag haar aan – zag mijn eigen gezicht – en ik huilde en streelde haar over de wangen. Karl (Käthes man) stond vlak achter me – het drong niet eens tot me door. Ik hoorde hem fluisteren, ‘Ja, ja. Het is goed zo.’ Hoe dicht waren we toen bij elkaar”. (C.S. Naar Hans Kollwitz, Het Dagboek en de brieven van Käthe Kollwitz.)

IFFM. VIFF. De CWGC en de Volksbund. Goed dat ze er zijn. Goed dat ze geregeld de vlam van de herinnering blijven oppoken. Dat ze met steeds meer kracht het verzoeningsparool een stem verlenen. Op termijn laat het de sterkte van die stem van ‘Vredespark Westhoek’ allicht nog meer unisono klinken, en de roep om vrede en tolerantie met blijvende aandrang uitdragen. Zonder zich te installeren in het verleidelijke gemak van het grote vergeten.

2008. 1918. 90 jaar later. Zo bekeken een wereld van verschil. Of niet, toch, voor wie naar de dichter luistert.

Verzoening

*Wanneer je dan staat bij het graf van jouw held,
Of in de buurt van het dakloze dorp waar hij stierf,
Denk dan, door de trots die je hart steeds sterker verwierf,
Aan de Duitse soldaten wier dappere trouw net zo goed telt.*

*Mannen die vchten als beesten; gruwzaamheid zonder woorden;
En waar je op teerde was haat, vlijmend en blind,
Maar wie weet of je ze in dat Golgotha niet vindt
De moeders van de mannen die jouw zoon vermoordden.*

(C.S. Naar Siegfried Sassoon, Reconciliation, november 1918.)

23 november 2007 – Poelkapelle: inhuldiging van een nieuwe vernietigingskamer “Contained Detonation Chamber (CDC)” bij de Dienst voor Opruiming en Vernietiging van Ontploffingstuigen. Het toestel van Japanse makelij kan toxische munitie van alle kalibers (max. 210 mm, 120 kg) op een milieuvriendelijke, veilige en effectieve manier vernietigen. Hiermee zal de voorraad van 3.500 granaten worden afgebouwd. Doch jaarlijks vindt men 500 à 700 nieuwe projectielen.

14 december 2007 – Londen: Lord Ashcroft, een Hogerhuislid voor de Conservatieve partij, koopt op een veiling de 5 medailles (waaronder een Victoria Cross) toegekend aan een Schotse matroos die 19 kogelinslagen te verwerken kreeg bij de landingen op Gallipoli. Kostprijs: £ 247.000 (ongeveer € 370.500). De marinier herstelde en overleed in 1923. De lord verzamelt al 20 jaar Victoria Cross-onderscheidingen en heeft de grootste privé-collectie ter wereld. In 2010 wil hij die in een nieuw museum onderbrengen.

20 december 2007 – North Baltimore (Ohio, V.S.): overlijden van J. Russell Coffey (109), één van de laatste Amerikaanse oud-strijders uit W.O. 1. Op 20-jarige leeftijd nam hij dienst maar was in een trainingskamp toen de oorlog eindigde. 2 oudere broers streden in Europa. Volgens de Amerikaanse dienst voor oud-strijders zijn er nu nog 2 veteranen in leven.

1 januari 2008 – Pulheim (Keulen, D): overlijden van Erich Kästner (107), de laatste Duitse oud-strijder uit W.O. 1. Hij verbleef als infanterist 4 maanden in Lessines (Henegouwen). Hij was toen 18 jaar. Tijdens de Tweede Wereldoorlog verbleef hij in Angers (F) als majoor bij een luchtafweereenheid en diende als stafofficier bij het opperbevel van de Luftwaffe.

20 januari 2008 – Brioude (F): overlijden van de voorlaatste “poilu” Louis de Cazenave (110) in Centraal-Frankrijk. Hij nam dienst in 1916 als 19-jarige en streed o.a. aan de Chemin des Dames in april 1917. Na de oorlog werkte hij

HET BOEKENFRONT

Bibliografie Eerste Wereldoorlog in West-Vlaanderen. Geannoteerde inventaris uit de West-Vlaamse heemkundige en historische tijdschriften.

Het boek bevat 1819 titels van artikels verschenen in West-Vlaamse tijdschriften, met telkens enkele regels toelichting over de inhoud ervan. Het boek is geïllustreerd met een 45-tal meestal minder gekende foto's uit de collecties van het Iepers "In Flanders Fields Documentatiecentrum" en van Jan Van Coillie.

Het opzoeken van wat over een bepaald onderwerp verschenen is, wordt vergemakkelijkt door vijf registers: namen van de auteurs van de artikels, onderwerpen, namen van personen die in de titel of in de toelichting bij een artikel voorkomen, lijst van de gemeenten waarover iets i.v.m. W.O. I verschenen is, lijst van de onderzochte West-Vlaamse tijdschriften. Het boek kost € 20 plus € 3 verzendingskosten. Te bestellen bij de auteur door storting van € 23 op rekening nummer 738-1220043-96: Valentin Degrande, Astridlaan 398, 8310 Assebroek.

DEGRANDE (V.). *Bibliografie Eerste Wereldoorlog in West-Vlaanderen. Geannoteerde inventaris uit de West-Vlaamse heemkundige en historische tijdschriften.* 2007. 277 pp.

Poelcapelle 1917, een spoor van tankwrakken

De Poelcapelle 1917 Association (P1917A) gaf opdracht aan "Meester" Robert Baccarne om een boek te schrijven met als focus de Damon II-tank die op 9 oktober 1917 vastliep op de markt van Poelcapelle. Het wrak bleef tot na de oprichting van het Guynemermonument in 1923 op zijn oorspronkelijke plaats staan. Omdat het vehikel het verkeer hinderde, werd het verplaatst. In 1941 werd het door de Duitse bezetter verwijderd. Het boek besteedt verder aandacht aan de Damon I en de tankkerkhoven in de Saliënt.

Kostprijs: € 15 euro + € 2 verzendingskosten te storten op rekeningnummer 737-0228802-22 van BVBA Baccarne.

BACCARNE (R.). *Poelcapelle 1917, een spoor van tankwrakken.* 2007.

MENTIONED IN DESPATCHES (vervolg)

26.8

bij de Franse spoorwegen. De laatste Franse veteraan Lazare Ponticelli (110) is nu toch het idee van een staatsbegrafenis voor hem genegen.

26 januari 2008 – *Wijtschate (Heuveland)*: in Bayernwald worden dit jaar nog eens 60 meter loopgraven duurzaam hersteld. Met een techniek die gebruikt wordt voor het verstevigen van beekoevers, hoopt men de site minstens 15 jaar verder open te kunnen houden. Kostprijs: € 700 per meter. Bayernwald ontvangt jaarlijks 35.000 bezoekers.

28 januari 2008 – *Ieper*: voorstelling van het nieuwe "Strategisch Beleidsplan voor Toerisme en Recreatie in de Westhoek 2008-2013". Rond het thema W.O. I lezen we: "Meer samenhang tussen de oorlogssites. Een belangrijk actiepunt binnen het vernieuwde beleidsplan heeft betrekking op het thema Wereldoorlog I, een thema waarmee de Westhoek zich duidelijk onderscheidt van de andere Vlaamse regio's. Met de herdenkingsplechtigheden 2014-2018 in het vooruitzicht zullen inspanningen geleverd worden om een aantal sites in het frontlandschap op een zachte, respectvolle manier toeristisch te ontsluiten en de samenhang tussen de verschillende sites en museumattracties te bevorderen (bv. door meer naar elkaar door te verwijzen). Op deze wijze verwacht men een nog groter doelpubliek te bereiken, niet alleen Britten maar tevens Vlamingen en Nederlanders."

31 januari 2008 – *Ieper*: Zonnebekaer en freelance journalist-dichter Marc Dejonckheere wint de wedstrijd voor een Iepers stadsgedicht, uitgeschreven door de Ieperse Cultuurraad en de stadsbibliotheek. (Zie afzonderlijk kader.)

2 februari 2008 – *Ieper*: de Last Post Association telt in haar rangen een officiële "Menin Gate Piper". Brandweerman Eric Remy is elke zaterdagavond en tijdens speciale plechtigheden te horen.

TRIPTIEK

Ieper I

*Een arm zwaait over land. Poorters
Regeren overhand in torens en kantelen.
Niemand zal haar bevelen, want spottend
Zuiert de nar zijn gesels. De krolse
massa kolkkt beneden, kooplieden
marchanderen. O, fiere stede, wacht!
Onder het lakken van de nacht ontslaapt
de stad, valt tussen wal en gracht.*

Ieper II

*Kokhalzend. Kotsend
stulpt de stad haar darmen uit.
Stenen armen omklemmen de pulp
van ingewanden. Braek water stinkt.
De bloederige gulp ontlast een zwart
verlangen. In handen hinkt oud zeer.
Haast verhangen in een put vol beer:
een doodsbruid op het veld van eer.*

Ieper III

*Uit het schouderblad van dit karkas
vlerken vleugelen, engelen vlieden.
Het ooglid wordt weer aangenaaid,
Ziedend vaagras ingezaaid. Tekens staan
in het gelid. Genoegzaam taalt de spraak
haar eigen waan en zuijgt verhit, verkilt.
Ontspreek de daden in uw woorden.
Strot, word stem. Gehoord om vredeswil.*

Marc Dejonckheere

GEORGE BERNARD SHAW EN HET ONGESCHREVEN STUK (*)

“Willen jullie dat ik uit de dood verrijst en als een levende vrouw terugkeer?” vraagt Jeanne d’ Arc aan het slot van George Bernard Shaws theaterstuk Saint Joan (1923). Voor een auteur opent dergelijk idee heel wat perspectieven en wellicht daarom bleef het geregeld de kop opsteken.

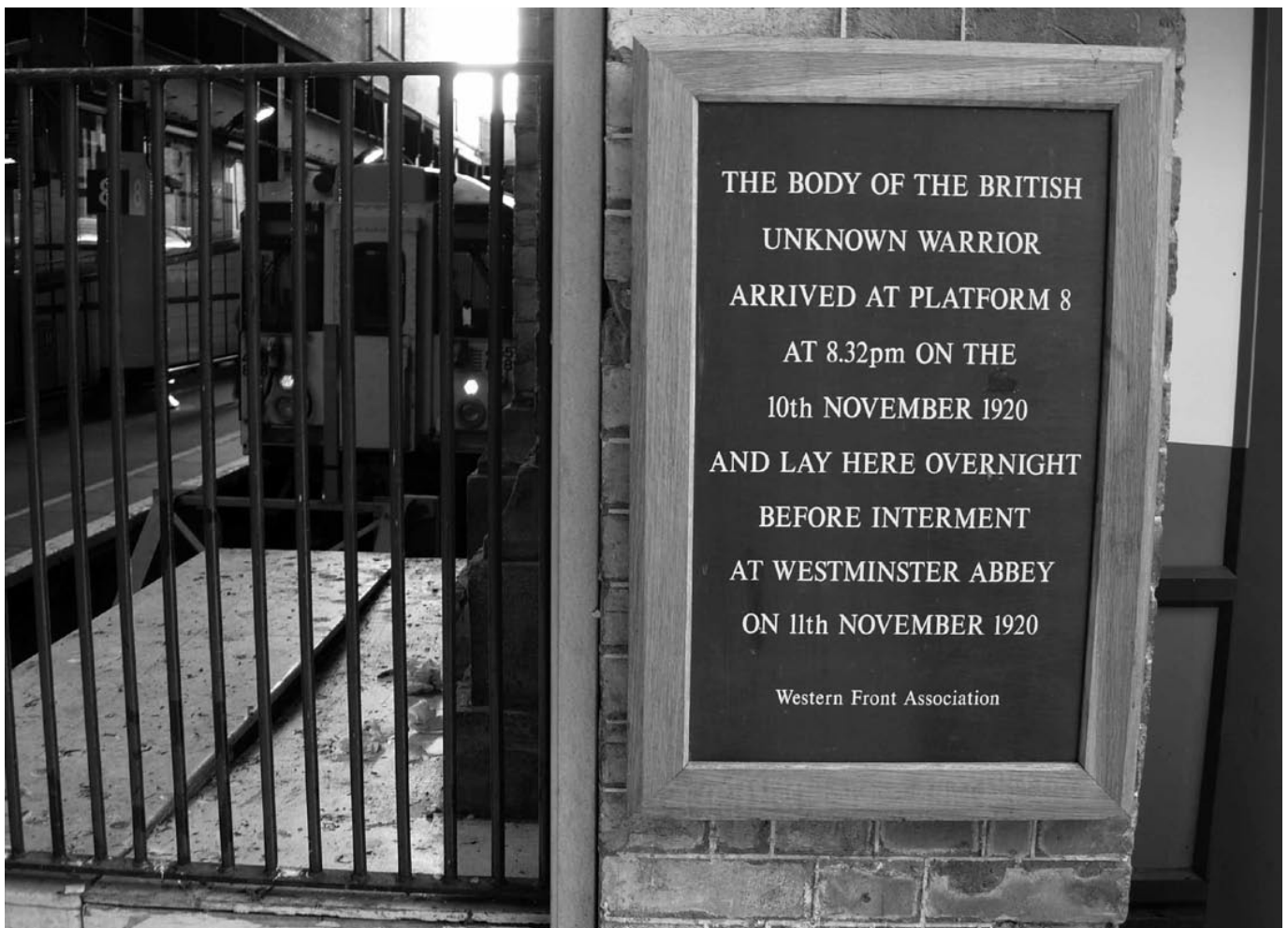
Op 12 november 1920 werd Groot-Brittannië het eerste land met een Onbekende Soldaat als het symbool voor de talloze gesneuvelden uit de Grote Oorlog: de vorige dag was een ongeïdentificeerd lichaam uit Frankrijk overgebracht en na een nacht in Victoria Station hadden zowat alle mogelijke dignitarissen het naar Westminster Abbey begeleid.

Een van de vroegste auteurs – nog volop onder de indruk van de persoonlijk

meegemaakte slachting – bij wie het thema van de Onbekende Soldaat in zijn werk opdook, was William Gerardie (1895-1977). In *The Polyglots* (1925) schreef hij: *“In de landen die aan de oorlog hebben deelgenomen troosten heel wat nabestaanden zich met de gedachte dat hun dierbaren gevallen zijn voor iets wat nobel en de moeite waard is... Een kwalijke misvatting! Die doden zijn slachtoffers – niets meer of niets minder – van een gril van volwassenen die eerst de wereld in een bespottelijke oorlog hebben gestort en nu monumenten bouwen om hun geweten te sussen. Als ik die Onbekende Soldaat was, dan zou ik weigeren onder dat zware stuk marmer te liggen; ik zou opstaan en hen toeroepen: ‘Rot op met jullie verdomde monument en gebruik jullie verstand! Christus stierf 1918 jaar geleden en jullie zijn nog altijd even*

7 februari 2008 – Ottawa (Canada): inhuldiging van een ijssculptuur van de Ieperse Menenpoort op de 29ste editie van “Winterlude”, een winterfestival. Tot 17 februari zal onder deze poort iedere avond de Last Post uitgezonden worden. Het ijssculptuur maakt deel uit van de “Special Ice-carving Exhibition”. Canada herdenkt op die manier de 90ste verjaardag van de Wapenstilstand en drukt waardering uit voor de Last Post Association.

23 maart 2008 – Edinburgh (Schotland): op Paaszondag 23 maart onthulling in de Merchants of Edinburgh Golf Club van een gedenkplaat ter ere van Siegfried Sassoon en Wilfred Owen. Beiden verbleven in 1917 in Craiglockhart War Hospital (nu Craiglockhart Campus van de Napier University) en maakten gebruik van het golfterrein.

ongelofelijk waanzinnig als toen'."

Volgens GBS was dit de beste alinea uit het hele boek. En daarnaast was hij niet vergeten wat hij in de laatste maanden van de oorlog in de Londense *Times* had gelezen. Het was een verhaal uit Duitsland, uit de *Reichsbote*, over het aanroepen van een grote held uit een recent keizerlijk verleden voor het geval de Almachtige niet tegen zijn taak opgewassen zou blijken: "Landgenoten, ga naar jullie kerken en bid dat jullie keizer de kracht krijgt om onze Bismarck uit de dood op te wekken en deze Hercules terug te brengen om de Duitse augiasstal uit te mesten, de veelkoppige slang van verdeeldheid te verslaan en zijn volk lafheid, verraad en vernieling te besparen."

In 1928 dook het scenario weer bij GBS op toen Cecil Lewis (1898-1997) hem uitnodigde op de première van zijn *The Unknown Warrior*. In zijn antwoord schreef Shaw hoe hij dit thema zou aanpakken: "In mijn *Unknown Warrior* voelen ze tijdens een toekomstige oorlog dat het nodig is om een overlevende uit '14-'18 te raadplegen. Ze vinden er geen. De deken van Westminster, de eerste minister en de minister van buitenlandse zaken besluiten 's nachts de Onbekende Soldaat met zwarte magie uit de dood op te wekken. Ze vinden Christus op het graf. Die stelt voor dat in hun plaats te doen en zo gebeurt het. De Onbekende Soldaat vraagt wat ze willen, in het Duits."

Het idee bleef GBS achtervolgen. Als in een spelletje kwamen er bij het doorvertellen telkens nieuwe elementen bij. Nog in 1928 bij een vergadering van de Volkenbond in Genève vertelde Shaw aan journalisten over de Franse Onbekende Soldaat aan de Arc de Triomphe en het dramatische potentieel van het thema. Het nieuws verspreidde zich snel: in Chicago verklapte Ashton Stevens, theatercriticus van de *Herald-Examiner*, dat hij de Theatre Guild – producer van Shaws Amerikaanse premières – voor was, want een vriend van een van zijn goede vrienden had Shaw in Genève in een mededeelzame bui aangetroffen en dit was het uitvoerige verhaal:

Plaats van actie: Londen. Tijd: duizend jaar in de toekomst. Meer dan negen eeuwen duurt de vrede nu al en het beroep van soldaat is evenzeer in

onbruik geraakt als dat van astroloog. Ondanks de talrijke wetenschappelijke uitvindingen en wondermiddelen voor geboortebeperving, is het bevolkingsaantal zo groot geworden dat een plaatsje op het eiland letterlijk goud waard is. Wat kan Groot-Brittannië doen om van de verlamdende last van een overbevolking af te geraken? Wijze mannen komen samen en één van hen, een historicus, zingt de lof van de goede oude tijd toen er nog oorlogen waren die het sterfte- en geboortecijfer in balans hielden. Er moet een oorlog komen, besluiten ze. Maar hoe gaat dat ook weer? Geen mens die het nog weet. Al achthonderd jaar zijn Britten alleen gestorven van ouderdom, door ongevallen, door overbevolking of van verveling. Enkele gevallen van medische fouten niet meegerekend, is niemand door de schuld van een medemens omgekomen. Iemand in de vergadering wijst er op dat er in Westminster Abbey een Onbekende Soldaat ligt. In een plechtige optocht, zoals de Grieken duizenden jaren geleden het orakel bezochten, begeven de wijzen zich naar het graf. De aartsbisschop van Canterbury voorop, schrijden ze door de historische beuken van de kathedraal en komen zo aan het graf van de Onbekende Soldaat. Tot ergernis van de Eerwaarde staat daar een slecht geklede ondervoede man die niet voor hen uit de weg gaat. "Wie ben je en wat doe je hier?" vraagt de aartsbisschop. "Ik ben Jezus Christus", antwoordt de man, "en ik ben hier om u te helpen. Als u het mij vraagt, zal ik de dode uit zijn graf opwekken en u kunt hem dan vragen stellen." "Graag," antwoordt de aartsbisschop die een beleefd man is, "en vergeeft u me dat ik zo hard van stapel liep." Zo wekt de Redder de soldaat uit de dood op en de wijzen beginnen hem vragen te stellen over hoe je oorlog moet voeren maar Groot-Brittanniës Onbekende Soldaat begrijpt er niets van en zegt hen dat in wat een aanwezige eminente filoloog identificeert als oud-Duits.

Dat GBS weer van plan is een theaterstuk te schrijven, vult vele kranten, van de *New Yorkse World* tot de Londense *Daily Telegraph*. De plot wil nogal eens verschillen en wanneer een krant de tijd van handeling terugbrengt tot honderd jaar geleden, wordt GBS

boos en verklaart dat hij dat stuk niet gaat schrijven. "Het verslag is niet accuraat," zegt hij, "maar het zit wel goed in elkaar, ongeveer even goed als het origineel. De ondervoede en slecht geklede Christus die erin voorkomt, is zinloos; in mijn versie is Christus een perfecte gentleman..." [Misschien speelt Shaws geheugen hem hier parten...] Het origineel? Mijn versie? Had hij dan toch de plannen niet opgeborgen? Even was het stil rond de speculaties maar in de jaren dertig blies een interviewer het verhaal nieuw leven in. Weer ontkende Shaw dat hij ermee bezig was: hij had alleen maar wat geruchten rondgestrooid.

In die tijd was de vrees voor een nieuwe en nog grotere wereldoorlog heel intens, zeker nadat Hitler in 1933 aan de macht was gekomen. Anti-oorlogsstukken waren toen al erg in de mode in Londen: Robert Sherriffs (1896-1975) *Journey's End* (1928) oogstte heel wat bijval maar Sean O'Casey's (1880-1964) *The Silver Tassie* (1928) had minder succes. Shaw zelf, wiens bitterheid om de Eerste Wereldoorlog had geleid tot het niet erg realistische *Heartbreak House* (1919) en het profetische *Back to Methuselah* (1921) voorspelde in *Too True To Be Good* (1931) een regen van bommen en de verwoesting van steden. In 1934 schijnt hij weer na te denken over een anti-oorlogsstuk dat het sentimentele gedoe rond oorlog scherper op de korrel zou nemen dan in *Arms and the Man*, een komedie uit 1894 die zich tijdens de Servo-Bulgaarse oorlog (1885) afspeelde. Of was dat misschien weer een grapje?

Aan zijn Amerikaanse collega-toneelacteur Paul Green (1894-1981) vertrouwde hij in 1935 toe dat hij rondliep met het idee voor een nieuw stuk. "Het grootste wat ik ooit heb aangevat; het heeft te maken met dat kinderachtige fanatisme rond de Onbekende Soldaat. Ik denk aan een combinatie van mystiek en wetenschap, er komt zelfs een mirakel in voor: die Onbekende Soldaat zal uit zijn graf opstaan en tot afgrijzen van allen eromheen zal het geen landgenoot zijn, maar een vijand die bij vergissing begraven en geëerd werd. Meer dan een idee is het wel nog niet."

In de herfst van 1935 was de actrice Mary Anderson de Navarro (1859-

1940) – rond de eeuwwisseling erg bekend – eens bij de Shaws op de thee uitgenodigd. Na de gebruikelijke koetjes en kalfjes wanneer men elkaar lang niet gezien heeft, herinnerde GBS zich ineens hoe Mary in 1914 uit pensioen was teruggekomen om weer te acteren. Met een ondeugende blik deed hij haar een aanbod: *“Ik ga je een plot geven. Doe ermee wat je wilt! Kijk: eeuwenlang heeft de wereld geen oorlog meer gekend. Niemand weet nog wat vechten is. Plots breekt er een oorlog uit [hier stellen we ons weer vragen...]; de Britten zijn wanhopig en weten niet wat te doen. Ze zijn het vechten verleerd. Er komt een voorstel dat het kabinet naar Westminster zou gaan om bij het graf van de Onbekende Soldaat te bidden om een ingeving. Daar aangekomen vinden ze Jezus op het graf. Ze smeken hem de dode op te wekken. Het mirakel grijpt plaats: na eeuwen verrijst de krijger. De ministers vragen hem hoe ze moeten vechten. De soldaat begrijpt hen niet; hij spreekt Duits.”*

Mary Anderson dacht dat hij haar in de

maling nam maar een Griekse vriend die was meegekomen, vroeg naar de afloop, waarop Shaw zich weer tot Mary wendde en antwoordde: *“Dat hangt geheel van jou af!”* Mary vond het heel ongewoon want Shaw sprak zelden over zijn toneelstukken zolang ze niet af waren en hij ze aan de gasten kon voorlezen. Ook Cedric Hardwicke (1893-1964) kreeg het verhaal te horen. Hij had niet alleen geacteerd in *Too True To Be Good* maar was ook een van de Britse officieren die in St. Pol de wacht hadden opgetrokken bij de houten kisten met niet-geïdentificeerde doden waar de Onbekende Soldaat uit zou worden gekozen. Hier stond weer de paradox centraal dat de Onbekende Soldaat een Duitser was. Hardwicke dacht ook dat het een van Shaws ondeugende streken was. Maar zou iemand zo hardnekkig ondeugend blijven wanneer het om niets meer dan een grap gaat? Shaw had wellicht het eerste of het laatste bedrijf van een stuk geschetst dat even sterk zou zijn als *St. Joan*, maar blijkbaar zat hij in een creatieve impasse...

In 1931 had Charlotte Shaw O' Casey gewaarschuwd dat je maar beter de ideeën voor een nieuw toneelstuk voor jezelf hield. Had haar echtgenoot die raad opgevolgd, dan hadden we wellicht nooit iets over *De Onbekende Soldaat* vernomen, want het bleef uiteindelijk een ... ongeschreven stuk.

(Tekst/foto: F.R.)

(*) Deze bijdrage is een bewerking van prof. Stanley Weintraubs artikel *“The Unknown Soldier”: Shaw's Unwritten Play*, dat de auteur ons via Dominiek Dendooven welwillend ter beschikking stelde. Dank daarvoor!

HET VERGETEN REQUIEM

John Foulds' vergeten “A World Requiem”, Op. 60

De Britse componist John Foulds (1880-1939) schreef tussen 1918 en 1921 een groots koorwerk dat een hulde moest brengen aan de slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog waar die ook gevallen waren. Het ging in 1923 in première op de jaarlijkse herdenkingsplechtigheid van de Royal British Legion in de Royal Albert Hall in Londen.

“A World Requiem” valt uiteen in 2 delen, samen onderverdeeld in 21 stukken. De volledige bezetting voor dit werk van 90 minuten vereist maar liefst 1.250 muzikanten.

Het BBC Symphony Orchestra (o.l.v. Leon Botstein) voerde de compositie op 11 november 2007 op in dezelfde concertzaal waar het 81 jaar eerder voor het laatst te horen was. Misschien omwille van de eerder linkse sympathieën van de componist, misschien omdat het werk gewoon moeilijk verteerbaar was?

Deze live-versie is nu op cd beschikbaar bij Chandos, onder het nummer CHSA 5058(2).

Korte fragmenten zijn te beluisteren via de website www.chandos.net. (Tekst/foto: P.B.)

www.vriendeninlandersfields.be - info@vriendeninlandersfields.be